

דף מקורות - פרשת מטות - מוסבות שם

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכא' תמוז תשע"ו א. במדבר לב.. – 'ויאמרו.. עטרות ודיבן ויעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושבם ונבו ובען. הארץ אשר הכה ד' לפני עדת ישראל.. ויבנו בני גד את דיבן ואת עטרת.. ובני ראובן בנו את חשבון.. ואת נבו ואת בעל מעון מוסבת שם ואת שבמה ויקראו בשמות את שמות הערים אשר בנו.. וילכו בני מכיר בן מנשה גלעדה.. ויאיר.. הלך וילכד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר. ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו. רש"י - נבו ובעל מעון שמות ע"ז הם.. ובני ראובן הסבו את שמם.. חות יאיר. לפי שלא היו לו בנים קראם בשמו לזכרון. ויקרא לה נבח, לה אינו מפיקה"א. וראיתי ביסודו של ר' משה הדרשן לפי שלא נתקיים לה שם זה, לפיכך הוא רפה, שמשמע מדרשו כמו לא..

ב. ברכות ח - אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבן שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. רש"י – ואפילו.. שאין בו תרגום.

ג. רבינו בחיי.. - יש בבנין ערים אלו ובשמותן ענין נסתר.. עטרות, עטרת כתיב, ודיבן הוא הנהר היוצא מעדן שאינו פוסק, לשון: (תהלים עח) "הכה צור ויזובו מים".. ויעזר, הוא ההוד, שכן כתיב: (תהלים עט) "עזרנו אלוקי ישענו על דבר כבוד שמך", וכתיב: (תהלים קמה) "הדר כבוד הודך", והוא שוק שמאל, ולכך יצטרך האדם עזר ממנו. ונמרה, זה הנצח, והוא נוטריקון: "ימין ה' רוממה", והוא שוק ימין, על שם שנאמר: (תהלים טז) "נעימות בימיך נצח", וחשבון, זה יעקב, הוא שכתוב: (ישעיה מט) "ישראל אשר בך אתפאר".. ואלעלה, זה יצחק, שהוא עולה תמימה, וזהו לשון ואלעלה: עולה לא-ל.. ושבם, זה אברהם, והוא נוטריקון: אברם סבא. ונבו, זו הבינה. ובעון, זו החכמה. והפך אותיותיו: "נובע", ובעון כתיב, מלשון מקור נובע, ועוד מלשון מעון, מעונה, שהוא רמז אל החכמה, ומזה תמצא במקום אחר בפרשה זו עצמה שחזר וקראה מעון, הוא שכתוב: ואת נבו ואת בעל מעון.. ולכך בני גד ובני ראובן כאשר ידעו זה, הסבו שמות הערים לשמות אחרים.. כיון שתכלית הכונה בבאי הארץ היא העבודה והיחוד..

ד. בראשית כב – 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ד' יראה.. בראשית כח – 'ויקרא את שם המקום ההוא בית א-ל.. בראשית לב.. - 'ויקרא שם המקום ההוא מחנים. יהושע ב.. - 'ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה.

ה. בראשית ב – 'ויצר.. כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. רבינו בחיי.. - והאותיות שצרף בשמותיהן הכל לפי טבעיהן ומדותיהן.. שמות מושכלות.. הכיר בחכמתו טבע האריה שהוא גבור גדול ומלך שבחיות, עד שהנביאים המשילו בו את ה' יתברך.. והעלה שמו "אריה" מפני שאותיות אריה רוחניות, כי האל"ף והה"א והיו"ד הן אותיות הש"י, והרי"ש פירושו רוח.. וכן נשר..

ו. ברכות ז - מנא לן דשמא גרים אמר ר' אליעזר.. לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות.

ז. אוצרות חיים א – 'וכשעלה ברצונו.. להאציל הנאצלים.. להקרא רחום וחנון.. בראשית יב - 'ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם.. וירא ד' אל אברהם ויאמר.. לזרעך אתן את הארץ הזאת.. ויעתק משם ההרה.. ויקרא בשם ד'.

ח. לשם שבו ואחלמה ש"א פ"ו .. -כל השמות הקדושים כולם וכל התורה כולה שהיא כולה שמו יתברך והם כולם דיוקן גילוייו ממש אשר נתגלה בהם אמתתו הנעלמה עצמו על ידי האצילות עם כל זה הנה אור קדושתו עצמו השורה בהם אשר על ידו נעשים הם לדיוקנו הנה נשאר אלינו עדיין נעלם בתכלית ההעלם כמו זולת גילוייו וכל מה שנתגלה בהם אלינו הוא לפי השגתינו רק בגזירה שכך אמר לנו וכך צוה לנו וכמו שאמר הוא ית"ש זה שמי וזה זכרי וכן ציוה לנו וכמ"ש בפ' תבא, ליראה את השם הנכבד ואילו הוא כל העבודה..

ט. שמות כח - 'מעשה חרש אבן פתוחי חתם תפתח את שתי האבנים על שמת בני ישראל מסבת משבצות זהב תעשה אתם. רש"י - מסבת משבצות. מוקפות האבנים במשבצות זהב, שעושה מושב האבן בזהב כמין גומא למדת האבן ומשקיעה במשבצות, נמצאת המשבצת סובבת את האבן סביב, ומחבר המשבצות בכתפות האפוד.

י. אורות הקודש א' קח - 'רזים צריכים להיות מוסברים ומובנים על ידי רזים דוקא, ולא על ידי דברים גלויים. וזוהי השטה הטבעית של גילויי האמתיות, שהיא נעלה באין עורך משטת התרגום, שהוא בגמטריא תרדמה. דוקא הנעלם בנעלם מתבאר, וריבוי סעיפי התעלומה כל אחד מאיר על חברו, ותעלמה יצא אור (איוב כח' יא'). וזהו נקוד על אי"ו שבאליו, למדנו שישאל לאיש על האשה ולאשה על האיש. המדרגות השוות מגלות זו את זו ומאירות אותן, רז עם רז יאחד, ואבוקת אורים תגלה.

יא. קובץ ה' רג – 'הציור של קדמות העולם, או קדמות החומר לבד, הרי הוא בא מהשלטתו של כח המדמה, הלוקח את החלטותיו מן הרשמים הבאים אליו מבחוץ.. ומוריד את התכונה העצמית של האדם ושל העולם לעמקי השחתה. כל היונק מצינור טמא זה, הרי הוא נדחה, אם מעט ואם הרבה, מנתיב האורה העליונה, וההתפעלות הנפשית וההרגשה הפנימית נעשית העיקר, והענין העליון כמו שהוא נעשה טפל. וחק ומשפט לא ידע לבב עקש כזה.. ומפריד לבם של ישראל זה מזה, ומחלק את האומה לפילוגים שקשים להאחד. עד אשר יבוא תור האורה, ושליטת אורו של יעקב, אוצר האמת העליונה, יפוח, וממשלתה של תורה תשוב לכל כבודה, והמדה המכרעת תהיה הדעת העליונה ברום עליוה, שהיא משתמשת בכח המדמה רק להיות לה להיכל וללבוש. והתפילה תהיה משרתת לתורה, וחיי שעה נאחזים ונטפלים לחיי עולם. ויהיו ישראל לפנים ולא לאחור, והיו רק למעלה ולא יהיו למטה. המקרא יהיה העיקר והתרגום טפל לו, שנים מקרא ואחד תרגום. והתרדמה הנסוכה, ופני הלוט אשר על כל העמים, יסיר ד' א-ל אמת, ויכירו וידעו כל באי עולם כי הוא לבדו א-ל חי וקיים, יוצר כל, עושה חדשות ונפלאות, יוסד ארץ לבדו ונוטה שמים מי אתו.